

- забезпечують вивільнення до 80 відсотків оборотного капіталу;
- можливість вигідного забезпечення поставок валюти, особливо для сезонного бізнесу;
- гарантія поставок і швидкість розрахунків;
- можливість використання ефективних стратегій накопичення грошових коштів комбінуючи поєднання втрат і вигащів на динаміці валютних курсів і процентних ставках за депозитами.

Однак наявність очевидних вигод і переваг ще не забезпечує автоматичного позитивного результату. Для цього недостатньо прийняти належні нормативно-правові акти. Відсутність належного позитивного ефекту валютних ф'ючерсів обумовлена низькою долею цього інструменту у загальному обсягу оборотів валютного ринку. Тому першочерговими завданнями є проведення активної інформаційно-пропагандистської кампанії і розширення можливостей доступу до ринку валютних ф'ючерсів для якомога ширшого кола економічних суб'єктів.

Володимир УГРИН

Тернопільський національний економічний університет

КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ СКОРОЧЕННЯ ОБСЯГІВ ПОДАТКОВОГО БОРГУ В УКРАЇНІ

В країнах із розвинутою ринковою економікою функціонування податкової системи спрямовано не лише на забезпечення мобілізації надходжень до державного та місцевих бюджетів, а й на застосовування різних механізмів, що сприяють розвитку і стимулюють діяльність суб'єктів підприємництва. В Україні через постійний дефіцит коштів у державному бюджеті на перше виходить фіскальна складова податків. Намагання мобілізувати максимально можливу суму податкових надходжень подекуди призводить до надмірного податкового навантаження та неможливості виконання платниками податків своїх податкових зобов'язань. Унаслідок цього платники доволі часто порушують податкову дисципліну. Відповідно посилюються загрози виникнення та накопичення податкового боргу. Вітчизняні науковці, вивчаючи проблеми податкового боргу, пропонують напрями його скорочення. Доволі частими є пропозиції щодо подолання проблеми неплатежів до бюджету та визначення шляхів управління податковим боргом з метою його мінімізації та оптимізації. Зауважимо, що спільними для цих рекомендацій є пропозиції щодо ведення боротьби з існуючим податковим боргом. Однак вважаємо за необхідне звернути увагу на превентивні заходи недопущення виникнення податкового боргу. Разом із цим, робота контролюючих органів має бути скерована не лише на застосування карально-примусових заходів, а на співпрацю з платниками податків та побудову партнерських відносин. Пропонуємо розглядати платника податків (боржника) як повноцінного партнера, в якого тимчасові фінансові труднощі, що позбавляють його можливості своєчасного виконання податкових зобов'язань.

З огляду на це існує нагальна потреба у розробці стратегічних напрямів запобігання виникненню податкового боргу та окреслення першочергових заходів, спрямованих на скорочення його обсягів в Україні, що мають використовуватись контролюючими органами у сфері оподаткування.

Стратегію можна розглядати як довгостроковий, послідовний, конструктивний, раціональний, підкріплений ідеологією, стійкий до невизначеності умов середовища план, який супроводжується постійним аналізом і моніторингом у процесі його реалізації та спрямований у підсумку на досягнення успіху. Стратегія має здатність переходити від абстракції до конкретики у вигляді конкретизованих планів для функціональних підрозділів.

Конкретно у нашому разі успіхом вважатимемо скорочення випадків виникнення податкового боргу.

Досягнення основної мети – зменшення обсягів податкового боргу – неможливе без розроблення конкретної стратегії та шляхів її реалізації. Відповідно пропонуємо виокремити елементи стратегічного характеру як домінуючі серед інших інструментів скорочення обсягів податкового боргу. Вони за змістом будуть зосереджені на досягненні стратегічної мети та недопущенні виявів явища податкового боргу загалом (рис.1).

Рис. 1. Заходи стратегічного характеру, спрямовані на запобігання виникнення та зменшення обсягів податкового боргу в Україні*

*Джерело: самостійно розроблено автором.

Визначені заходи запобігання виникненню податкового боргу частково не є новими. Окремі з них обґрунтовано в працях провідних вітчизняних науковців. Нами запропоновано комплексний підхід до вирішення окресленої проблеми шляхом застосування заходів стратегічного характеру, що, на нашу думку, передусім дасть змогу не допустити виникнення податкового боргу в Україні, сприяючи водночас пришвидшеному зменшенню його обсягів за рахунок надходжень реальних коштів. Комплексне застосування визначених заходів значною мірою сприятиме недопущенню виникнення та зростання існуючого податкового боргу в Україні. Однак головним напрямком оптимізації розмірів податкового боргу вважаємо розробку обмежуючих заходів, спрямованих на стримування розвитку цього боргу і зменшення його величини.